

Urząd Gminy Siemiatycze

Szkoła Podstawowa w Tołwinie

Szkoła znajduje się ok. 2 km do wsi Tołwin. Zlokalizowana jest w pięknym krajobrazowo miejscu – w samym sercu lasu, bogatym w różne gatunki flory i fauny. Wśród drzew królują tu brzozy, sosny, są też świerki, olchy, dęby, leszczyny. Ozdobą terenu szkoły jest niska roślinność w postaci traw, kwiatów, poziomek, krzewów czarnej jagody, grzybów.

Na początku lat 30. w Tołwinie wg starej sieci szkolnej przewidziana była szkoła jednoklasowa, względnie dwuklasowa z siedzibą we wsi Tołwin. Materiał, plac i robociznę zaofiarowała wieś. Jednak władze zmieniły sieć szkolną i wstrzymały rozpoczęcie robót. Zgodnie z orzeczeniem Kuratorium Okręgu Warszawskiego z dnia 1 października 1931 roku została w Tołwinie zatwierdzona czteroklasowa Publiczna Szkoła Powszechna, powstała przez połączenie szkoły w Tołwinie ze szkołą w Bacikach Dalszych. Plac szkolny położony we wsi Tołwin nie nadawał się już do inwestycji i należało go przesunąć w stronę miejscowości Baciki Dalsze. Mieszkańcy Tołwina kupili od pana Stanisława Kosińskiego nowy plac o powierzchni 2 ha, położony w znacznej odległości od wsi, w miejscu wskazanym przez specjalną komisję na czele z inspektorem szkolnym. Z uwagi na fakt, że gmina nie posiadała dotychczas na swoim terenie ani jednej szkoły wyżej zorganizowanej oraz z powodu ogromnego wysiłku, zaangażowania mieszkańców Tołwina, zarząd gminy wniósł uchwałę o przystąpieniu do budowy w Tołwinie szkoły II stopnia. Prócz wyżej wymienionych miejscowości do starszych klas miały uczęszczać jeszcze dzieci z: Żurobic, Jesionówki, kolonii Moszczony Pańskiej. Gmina nie zważając na kryzys, przystąpiła do budowy szkoły, chociaż plan wydany przez Ministerstwo WRIOP był zbyt kosztowny i niewygodny.

Prace budowlane rozpoczęły się już w roku 1935. Na skraju lasu rządowego obok wsi Tołwin wybudowano cegielnię, w której wypalano cegły na potrzeby budowy. Fundusze na cele budowy pochodziły częściowo z kasy gminy, z Wydziału Oświaty, a także z ofiarowanych przez mieszkańców pieniędzy, pochodzących ze składek i ze sprzedaży części lasu, który należał do wsi. Głównym kierownikiem budowy był pan Jan Gackiewicz, zaś projektantem dachu oraz jego wykonawcą pan Karpiuk z Moszczony Pańskiej. Z wielkim poświęceniem pracowali mieszkańcy wsi Tołwin. Wkrótce piękny i kosztowny gmach dla szkoły II stopnia zostaje częściowo oddany do użytku.

Tymczasem zarządzeniem Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego z dn. 10. II. 1936 r. została połączona 1-klasowa szkoła w Tołwinie oraz 1-klasowa szkoła w Bacikach Dalszych w jedną szkołę I stopnia w Tołwinie o 2 siłach nauczycielskich, czyli zamiast przewidzianej poprzednio szkoły II stopnia Tołwin otrzymał to, co miał dotychczas, tj. szkołę o czterech oddziałach. Stała się więc wielka krzywda, ponieważ obszerny gmach szkolny nie był w pełni wykorzystany. Wiele dzieci miało chodzić do szkoły oddalonej o kilkanaście kilometrów. Rozgoryczenie czuli mieszkańcy Tołwina, którzy zakupili nowy plac, przeznaczyli na budowę dwieście tysięcy sztuk cegły, 174 m³ kamieni na fundamenty oraz bezpłatną robociznę, która w latach 1934 - 1935 wynosiła 946 furmanek i 1289 pieszych. Biorąc to wszystko pod uwagę Zarząd Gminy Siemiatycze podjął uchwałę o złożeniu odwołania, które zostało zaakceptowane. W Tołwinie powstaje szkoła II stopnia, obsługująca północno - wschodnią część gminy. Szkoła oddana do całkowitego użytku w roku 1937.

Wybuch II wojny światowej odmienił życie szkoły. W szkole nakazowo wprowadzono obowiązkową naukę języka rosyjskiego, który był urzędowym językiem nauczania. Świadectwa szkolne również wydawano w języku rosyjskim. Jednak po dwóch latach zlikwidowano ten nakaz.

Podczas działań wojennych w szkole stacjonowali Niemcy. Budynek poniósł wielkie straty, ponieważ w 1944 roku

został ostrzelany z artylerii sowieckiej. Skutkiem tego było 7 dziur od strony Tołwina oraz spalony dach. Jeszcze w tym samym roku rozpoczął się remont i szkoła ponownie wznowiła działalność.

Od jesieni 1946 r. kierownictwo szkoły przyjął p. Maria Trafalska, która nauczała wraz ze swoją siostrą p. Janiną Wacławowicz. Szkoła była zaniedbana – jedna sala spalona doszczętnie, okna bez szyb. Wymagała remontu. Nauczycielki z wielkim zapałem i energią same odnowiły 2 sale. Gdy przyjechały władze gminy, były zdumione i pełne podziwu dla tych kobiet. Sołtys wsi Tołwin zorganizował pomoc przy sprzątnięciu budynku, wójt pomógł oszklić szkołę. Niebawem w murach tej szkoły odbyło się I głosowanie w powojennej Polsce Ludowej. Sześć tygodni wcześniej sztab Wojska Polskiego zajął sale na piętrze budynku i czynił przygotowania do tego ważnego wydarzenia. W tym czasie zajęcia lekcyjne odbywały się na parterze. Funkcję woźnego pełnił p. Stanisław Kosiński, człowiek solidny i obowiązkowy. W szkole działała biblioteka, ale dużo pomocy dydaktycznych nauczyciele wykonywali sami, własnoręcznie. Grupa ok. 180 uczniów uczyła się w 5 klasach, dzieci były bardzo pracowite i posłuszne.

Kierownictwo szkoły po pani Trafalskiej objął p. Rogowski (imię nieznane) ok. 1948 r. Następnie na początku lat 50. kierownikiem szkoły był p. Stanisław Nowicki. W roku 1954 zmieniło się kierownictwo szkoły. Przybył długoletni kierownik szkoły w Śledzianowie p. Józef Kędra, który w szybkim czasie zadbał o remont nowej placówki i podstawowe jej potrzeby. Niektóre prace remontowe oraz naprawy p. Kędra wykonywał własnoręcznie. Ponieważ gmina z trudnością realizowała rachunki szkolne, wiele drobnych przedmiotów państwo Kędrowie kupowali za własne pieniądze, m.in. kredę, firanki, książki. Szkoła odzyskała nie tylko swój wygląd, ale i autorytet moralny. Państwo Leokadia i Józef Kędrowie pracowali w tej szkole aż do emerytury i mieszkali tu przeszło 20 lat.

W tym czasie szkoła i wieś nadal były odcięte od świata – brakowało elektryczności i telefonu. Dopiero w latach 60. doprowadzono elektryczność i zbudowano drogę: początkowo brukowaną, potem w latach 80. asfaltową. Po odejściu p. Józefa Kędry na emeryturę, kierownictwo w ośmioklasowej szkole w Tołwinie obejmuje p. Henryk Borówko, piastując te stanowisko od roku 1971 do 1974.

Kolejnym kierownikiem placówki w roku 1974 została p. Antonina Niewiarowska, która pełniła tę funkcję do roku 1978. W tym okresie oprócz p. Niewiarowskiej, nauczającej języka polskiego, pracowali: p. Halina Szostak, p. Marianna Pućko, p. Bogdan Gogołek, p. Janina Puchalska, p. Nadzieja Jakimczuk, państwo Alina i Stanisław Mlonkowie. Uczyło się wówczas ok. 200 dzieci. Uczniowie dochodzili do szkoły pieszo, nie było zorganizowanego dowożenia, natomiast prowadzono akcję dożywiania w postaci szklanki mleka i bułeczki. Codziennie w szkole odbywały się kilkunastominutowe apele, na których przekazywano bieżące sprawy szkolne, składano meldunki o liczności uczniów.

Posesja szkoły była zadbana, przeprowadzono w tym okresie remont budynku. Ozdobę szkoły i placu stanowiły

kwiaty doniczkowe, rabaty kwiatowe i porządnie prowadzone działki (każda klasa miała swoją). Księgozbiór biblioteki był duży i atrakcyjny, toteż dzieci chętnie z niego korzystały. Uroczyscie odbywały się choinki noworoczne, w których mieszkańcy okolicznych wsi aktywnie uczestniczyli. Jedynym poważnym problemem szkolnym było brak telefonu.

Z chwilą wprowadzenia reformy administracyjnej, wraz z likwidacją powiatów, zaczęto też likwidować szkoły lub zmniejszać ich stopień organizacyjny. Taki los spotkał naszą placówkę. Do roku szkolnego 1977 / 78 SP w Tołwinie była jeszcze ośmioklasową.

W roku szk. 1978 / 79 kierownikiem 3-klasowej szkoły w Tołwinie zostaje p. Halina Szostak a następnie p. Marianna Pućko. Dzieci ze starszych klas były dowożone do Zbiorczej Szkoły Gminnej nr 1 w Siemiatyczach. Część wyposażenia szkolnego, pomoce naukowe przekazano do tejże szkoły. W 3-klasowej SP w Tołwinie uczyli wówczas (oprócz w / w nauczycielek na kierowniczych stanowiskach): p. Halina Wardzińska, p. Elżbieta Tokajuk, p. Zofia Kryńska.

W roku szk. 1983 / 84 reaktywowano w Tołwinie pełną ośmioklasową szkołę podstawową. Stanowisko dyrektora objął p. Zbigniew Kurek.

Od 1986 r. rozpoczęto akcję pozyskiwania funduszy na rozbudowę obiektu szkolnego. Nauczyciele wielokrotnie kwestowali we wsiach należących do obwodu szkoły.

W roku 1996 SP w Tołwinie zostaje przejęta przez władze samorządowe. W tym okresie rozpoczynają się prace związane z rozbudową i modernizacją obiektu szkolnego, finansowane przez Urząd Gminy w Siemiatyczach i Kuratorium Oświaty w Białymstoku. W roku 1998 zakończono modernizację i dokonano uroczystego otwarcia nowego obiektu - sali sportowej wraz z zapleczem. Od lutego 1999 r. rozpoczęły się zajęcia w szkolnej pracowni komputerowej.

W związku z reformą oświaty w 1999 r. utworzono Gminne Gimnazjum w Siemiatyczach, do którego uczęszczają uczniowie kończący klasę VI w naszej szkole.

Dnia 7 czerwca 2005 r. zmarł wieloletni dyrektor szkoły p. Zbigniew Kurek. Od 1 września 2005 roku dyrektorem SP w Tołwinie został p. Stanisław Olędzki. Obecnie funkcję tę pełni Ewa Klepacka.

WIĘCEJ O HISTORII SZKOŁY W TOŁWINIE tutaj: <http://tolwin.pl/o-szkole/>

*Dyrektor szkoły
mgr Ewa Daniela Klepacka
Adres placówki:
Szkoła Podstawowa w Tołwinie
Tołwin 1, 17-300 Siemiatycze
Kontakt:
telefon (fax) 85 655 30 22
adres e- mailowy tolwin@wp.pl
Organ prowadzący: Gmina Siemiatycze*

Source URL: <https://gminasiemiatyczne.pl/strona/oswiata/837-szkola-podstawowa-w-tolwinie>